

В І Д Г У К

офіційного опонента на дисертацію

Ковальнової-Гончарюк Лілії Олексіївни

«Формування інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки»,

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 01 – Освіта / Педагогіка

015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Виховання талановитої молоді в Україні вимагає вдосконалення системи організації навчання у всіх сферах освіти. Сучасна музична освіта в своїй основі покликана формувати людину з високим рівнем духовності, здатної зберігати й примножувати культурні надбання нації, а відтак постає необхідність залучення студентів закладів вищої освіти, майбутніх учителів музичного мистецтва до реальної співтворчості та інтелектуального діалогу в процесі засвоєння мистецьких цінностей.

Сучасний досвід музично-педагогічної професійної освіти та практики показує, що сьогодні є очевидною необхідність систематизації наявних і створення нових ефективних методик для підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки.

Процес удосконалення інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки також вимагає постійної пошукової спрямованості у фаховій діяльності педагогів-музикантів.

Таким чином, у світлі пріоритетних напрямів державної освітньої політики дисертаційне дослідження Ковальнової-Гончарюк Лілії Олексіївни «Формування інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки» є особливо актуальним і своєчасним.

Посилює актуальність проблеми дослідження необхідність розв'язання ряду суперечностей. Зокрема, це стосується численних та різнопланових

напрацювань щодо методології інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі професійної підготовки і недостатнім впровадженням цих напрацювань у практику навчальних закладів вищої освіти України, між запитами ринку праці на вчителів музичного мистецтва з високим рівнем інструментально-виконавської майстерності та недостатнім рівнем інструментально-виконавської підготовки студентів під час навчання в закладах вищої освіти, між необхідністю підвищення рівня інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах навчання в закладах вищої освіти та відсутністю обґрунтованих педагогічних умов, що сприяють її формуванню.

Дисертанткою розроблено та логічно обґрунтовано структуру **наукового пошуку**. Авторка дослідження чітко окреслює мету, об'єкт, предмет, завдання дослідження, його наукову новизну, теоретичне і практичне значення, особливої уваги заслуговує побудова, єдність та змістова наповненість розділів і підрозділів, смислових блоків, вивіреність висновків (як проміжних, так і узагальнених). Співвідношення теми, структури та змісту роботи не викликає заперечень. Підхід дисертантки до напрацьованого матеріалу приваблює фаховістю, особистою зацікавленістю, елегантністю, що, мабуть, є наслідком плідної роботи Ковальнової-Гончарюк Лілії Олексіївни спочатку над виробленням культури і дисципліни наукового мислення, потім – над усвідомленням освоєного матеріалу, нарешті – і над його викладом.

Авторка концептуально аналізує роботи в різних напрямках наукового знання: загальнопедагогічні аспекти підготовки майбутніх учителів висвітлені в працях О. Акімової, В. Андрущенка, Р. Гуревича, І. Зязюна, А. Коломієць, Н. Кічук, В. Кременя, Н. Лазаренко, С. Сисоевої; фахову підготовку майбутніх учителів проаналізовано в роботах А. Болгарського, А. Козир, Л. Масол, О. Отич, А. Растригіна, В. Фрицюк, О. Хижна, О. Хоружа, Т. Завадської, Н. Мозгальнової, Г. Падалки, О. Палаженка, О. Ростовського О. Щолокової; формування виконавської майстерності музиканта-інструменталіста вивчали Л. Баренбойм, Г. Коган, К. Мартінсен, Г. Нейгауз, Г. Ципін та ін. (стор. 20), що, в свою чергу, дає змогу розкрити основні структурні елементи

інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки.

Заслуговує уваги ґрунтовна теоретична база дисертаційного дослідження, одержані результати, що мають безумовну наукову новизну і теоретичне значення. Дисертанткою вперше: здійснено цілісний **науковий аналіз** проблеми формування інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки; визначено **зміст і структуру** цього феномену (пар. 1.2), (пар. 1.3); визначено **компонентно-показникову структуру** інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва (пар. 2.1); визначено **педагогічні умови** формування інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва та обґрунтовано можливості їх упровадження в навчальний процес педагогічних університетів України (пар. 2.2); розроблено **поетапну методичку** формування інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва (пар. 2.3); удосконалено **комплекс методів і прийомів** формування інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва. Крім цього, дисертанткою було уточнено сутність поняття «**інструментально-виконавська майстерність майбутніх учителів музичного мистецтва**», яке визначається як динамічна, інтегративна характеристика, система інструментально-виконавських знань, умінь (техніко-рухових, інтонаційно-виразних) і навичок, психічних процесів і якостей особистості, що забезпечує успішне виконання професійно-педагогічних завдань, зокрема, пов'язаних з інтерпретаторською творчістю, дає змогу фахівцям успішно формулювати професійні завдання на уроках музичного мистецтва, виходячи з ситуації, та успішно їх розв'язувати відповідно до цілей, які поставлені; це вияв студентами свого «Я» в інструментально-виконавській діяльності, що дає змогу досягати максимально якісного художньо-звукового результату та сприяє їхній самореалізації у музично-педагогічній діяльності (стор. 41).

Стрижнем дисертаційної роботи є розроблена авторкою методика формування інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів

музичного мистецтва. Її три етапи (настановчо-рефлексивний, пошуково-творчий, професійно-орієнтований) забезпечують цілеспрямованість і послідовність формування відповідних структурних компонентів (мотиваційно-ціннісного, інформаційно-когнітивного, операційно-діяльнісного та емоційно-особистісного) на базі застосування комплексу теоретичних і емпіричних методів музично-педагогічного навчання.

Також слід відзначити концепцію викладу дисертанткою наукової інформації **теоретичної частини** дослідження, зокрема раціональну побудову схем і таблиць, що представляють: інструментально-виконавську майстерність майбутніх учителів музичного мистецтва (рис. 1.1), навчально-змістовий ресурс формування інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва (рис. 1.2), структуру інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва (рис. 2.1), блоки моделі формування інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва (рис. 2.2), модель формування інструментально-виконавської майстерності (рис. 2.3).

У **констатувальній** частині дослідження розроблено діагностичний інструментарій з метою виявлення рівнів сформованості означеної якості, досить вичерпно викладений зміст методів проведення даної частини експерименту.

У процесі **формування** експерименту було підтверджено дієвість виділених дисертанткою **педагогічних умов, підходів, форм, методів та принципів**, конкретизовано поетапну методику, апробовано розроблені авторкою методи формування інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі професійної підготовки.

Перевірка ефективності впроваджуваної методики інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки дозволила конкретизувати **рівні** сформованості означеної якості за показниками мотиваційного, пізнавального, технологічного та особистісно-рефлексивного критеріїв.

У мовностилістичному оформленні дисертації враховано особливості наукового стилю мовлення й особливості досліджуваної педагогічної проблеми. Структура дисертаційної роботи відповідає вимогам АК МОН України до дисертаційних робіт. Автором опрацьовано значну кількість педагогічної, психологічної, методичної та музикознавчої літератури. Варто також підкреслити ідентичність змісту основних положень дисертаційного дослідження.

Отже, виконана дисертаційна робота **Ковальнової-Гончарюк Лілії Олексіївни** містить нові, раніше не захищені наукові положення, а отримані результати є своєчасною відповіддю на актуальні запити сучасної теорії і методики музичного навчання.

Не викликає сумніву практичне значення виконаної роботи, матеріали якої можуть бути використаними в музичній освіті України, зокрема: у створенні та впровадженні авторської методики реалізації педагогічних умов формування інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва, в укладанні авторського навчально-методичного посібника, розробці методичних рекомендацій, розробленні й адаптації діагностичних методик, що дають змогу здійснювати моніторинг формування інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва. Сформульовані в дослідженні теоретичні положення та одержані експериментальні дані можна використовувати в освітньому процесі мистецьких факультетів педагогічних університетів.

У цілому пропонуємо позитивно оцінити дисертаційне дослідження, окремо в дискусійному плані висловлюємо ряд зауважень та побажань:

- У розділі I, здійснюючи теоретичний аналіз наукової літератури, присвяченої проблемі формування інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки, дисертантка інколи висвітлює позиції науковців без їх належного аналізу та не висловлює власну точку зору.
- Розроблена авторкою модель формування інструментально-виконавської майстерності (рис. 2.3) була б інформативнішою, якби

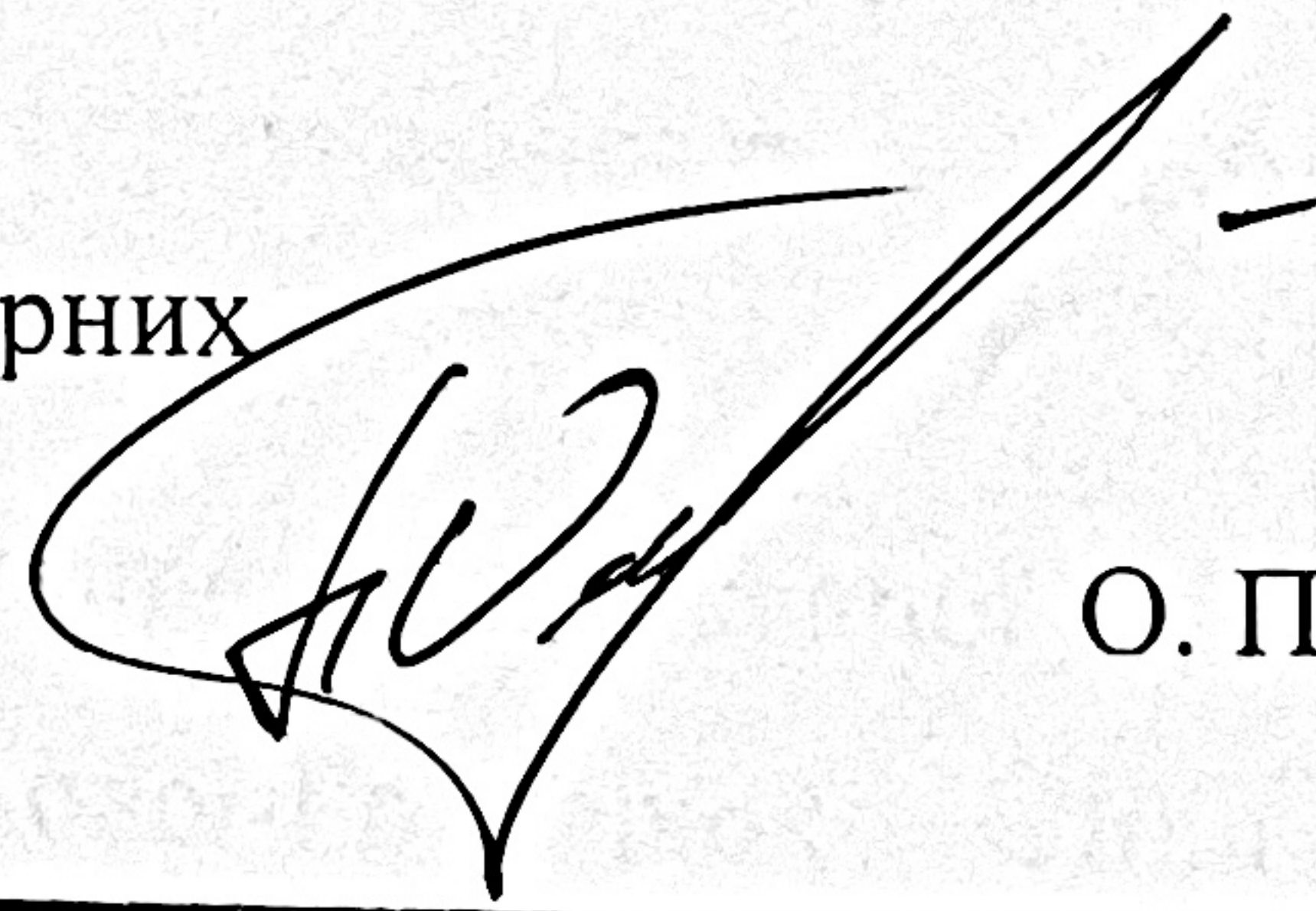
дисертантка зобразила методи не в загальному вигляді змістовно-процесуального блоку, а конкретизувала їх відповідно до кожного етапу експериментального дослідження.

- Значимість виконавської та творчої складової для розробки авторської методики є, на наш погляд, незаперечною. Вагоме навантаження припадає на виконавські та творчі процеси і в експериментальній частині роботи, що, в свою чергу, підтверджується вибором методів, форм, завдань, підходів та принципів, використаних в експериментальній роботі. Незрозуміло, чому виконавська та творча діяльність відсутня у схематичному зображенні моделі формування інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки (рис. 2.3, с. 131).
- У дисертаційному дослідженні трапляються певні лексико-граматичні та технічні неточності.

Висловлені зауваження викликають дискусію, але не зменшують наукової ваги дисертаційного дослідження Ковальнової-Гончарюк Лілії Олексіївни і не впливають на його загальну позитивну оцінку. Аналіз змісту дисертації, одного навчального посібника та двох монографій у співавторстві, 18-тьох одноосібних публікацій, двох публікацій у співавторстві в провідних фахових та міжнародних наукових виданнях Ковальнової-Гончарюк Лілії Олексіївни дає підстави зробити висновок: дисертація «Формування інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки» – самостійне, структурно завершене, цілісне дослідження, яке за рівнями наукової новизни, теоретичного і практичного значення, обґрунтованості отриманих результатів відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України та пп. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року № 567 щодо кандидатських дисертацій (із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015), а її

авторка, Ковальова-Гончарюк Лілія Олексіївна, цілком заслуговує на присвоєння наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 01 – Освіта / Педагогіка, 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Офіційний опонент –
кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри духових та ударних
інструментів Інституту мистецтв
Рівненського державного
гуманітарного університету

О. П. Палаженко

